

14.

**POSELSTVÍ
SVATÉHO OTCE FRANTIŠKA
K 106. SVĚTOVÉMU DNI
MIGRANTŮ A UPRCHLÍKŮ**

27. ZÁŘÍ 2020

Přinuceni k útěku jako Ježíš Kristus

*Přijímat, chránit, podporovat
a integrovat vnitřně vysídlené osoby*

Na začátku tohoto roku jsem ve svém projevu k členům diplomatického sboru při Svatém stolci z výzev současného světa vybral drama vnitřně vysídlených osob: „Nepokoje a humanitární krize zesílené klimatickými výkyvy zvyšují počet uprchlíků a postihují lidi, kteří i bez toho žijí ve veliké chudobě. Mnohým zemím postiženým takovou situací chybí náležitá struktura, které by umožnily odpovědět na potřeby lidí, kteří byli vysídleni“ (9. leden 2020).

Sekce pro migranty a uprchlíky při Dikasteriu pro službu integrálnímu lidskému rozvoji vydala dokument s názvem *Pastorační směrnice o vnitřně vysídlených osobách* (Vatikán 5. května 2020). Má sloužit jako inspirace a podnět pro pastorační akce církve v této speciální oblasti.

Z těchto důvodů jsem se rozhodl věnovat letošní poselství dramatu vnitřně vysídlených osob, dramatu mnohdy neviditelnému, které vyostřila světová krize způsobená pandemií covid-19. Svou vehemencí, závažností a zeměpisným rozsahem ovlivnila rozměr mnoha dalších humanitárních krizí, které postihují miliony osob, a mezinárodní iniciativy a zásadní, naléhavou pomoc pro záchranu lidských životů v podstatě zcela nechala na národní politice daných zemí. „Tato doba však není dobou přehlížení. Kvůli krizi, které

čelíme, nesmíme zapomínat na všechny další problémy, které způsobují utrpení mnoha lidí“ (*Poselství Urbi et Orbi*, 12. dubna 2020).

S pohledem na tragické události, které poznamenaly rok 2020, rozšiřují toto své poselství, věnované vnitřně vysídleným osobám, na všechny, kdo se kvůli onemocnění covid-19 ocitli v situaci nejistoty, opuštěnosti, vyloučení a odmítnutí a nadále v ní zůstávají.

Začal bych obrazem, který inspiroval papeže Pia XII. k vydání apoštolské konstituce *Exsul Familia* (1. srpna 1952). Malý Ježíš spolu se svými rodiči zakouší na útěku do Egypta tragický osud běžence a uprchlíka „vyznačující se strachem, nejistotou, strádáním (srov. Mt 2,13–15.19–23). V naší době se, bohužel, nacházejí miliony rodin v této bezútešné realitě. Televize a noviny přinášejí téměř každý den zprávy o běžencích prchajících před hladem, válkou a dalším závažným nebezpečím, aby pro sebe a pro svou rodinu našli bezpečí a důstojný život“ (*Anděl Páně*, 29. prosince 2013). V každém z nich je přítomen Ježíš, který je stejně jako za Herodových časů přinucen uprchnout, aby se zachránil. Jsme povoláni k tomu, abychom v tvářích těchto lidí rozpoznali tvář Krista hladového, žíznivého, nahého, nemocného, cizince a ve vězení, který prosí o pomoc (srov. Mt 25,31–46). Pokud ho rozpoznáme, pak to budeme my, kdo mu poděkujeme, že jsme ho mohli potkat, milovat a sloužit mu.

Uprchlíci nám umožňují setkat se s Pánem, „i když náš pohled ho rozeznává jen stěží: roztrhané šaty, umazané nohy, znetvořená tvář, zraněná postava neschopná mluvit naším jazykem“ (*homilie*, 15. února 2019). Jde o pastorační výzvu, na kterou máme odpovídat pomocí čtyř sloves, která jsem vyjmenoval v poselství pro rok 2018: přijímat, chránit, podporovat a začleňovat. Chtěl bych k nim připojit šest dvojic sloves, vyjadřujících zcela konkrétní skutky, jež jsou spojeny vztahem příčiny a důsledku.

Abychom *pochopili*, je třeba *poznávat*. Poznání je nezbytným krokem k pochopení druhého. Ježíš nás to učí na příběhu emauzských učedníků: „Jak tak hovořili a uvažovali, přiblížil se k nim sám Ježíš a připojil se k nim. Ale jako by jim cosi zadržovalo oči, takže ho nepoznali“ (Lk 24,15–16). Když se mluví o migrantech a uprchlících, příliš často se zastavíme u čísel. Ale oni nejsou čísla, jsou to skuteční lidé! Když se s nimi setkáme, poznáme je. Když poznáme jejich příběhy, pak je pochopíme. Mohli bychom například pochopit, že nejistota,

kteřou jsme zakusili v souvislosti s pandemií, je nedílnou součástí života uprchlíků.

Abychom *sloužili*, je nezbytné k druhému *přistoupit*. Zdá se to samozřejmé, ale často tomu tak není. „Ale jeden Samaritán přišel na své cestě k němu, viděl ho a bylo mu ho líto. Přistoupil k němu, nalil mu do ran oleje a vína, obvázal je, vysadil ho na svého soumara, dopravil do hostince a staral se o něho“ (Lk 10,33–34). Náš strach a naše předsudky – mnoho předsudků – nás nutí držet se dál od druhých, často nám brání přiblížit se k nim a s láskou jim posloužit. Přistoupit k druhému znamená být ochoten vystavit se riziku, jak nás v těchto posledních měsících učili mnozí lékaři a zdravotníci. Přistoupit k nim a sloužit přesahuje pouhý smysl pro povinnost; největší příklad nám zanechal Ježíš, když umýval nohy svým učedníkům: odložil svrchní šat, poklekl a ušpinil si ruce (srov. Jan 13,1–15)

Pro *smíření* je třeba *naslouchat*. Učí nás tomu sám Bůh, který poslal svého Syna na svět, naslouchal nářku lidstva lidským sluchem: „Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, (...) aby svět byl skřze něho spasen“ (Jan 3,16–17). Láska, která usmířuje a spasí, začíná nasloucháním. V dnešním světě narůstá množství různých sdělení, vytrácí se však zvyk naslouchat. Ale jenom pokorným nasloucháním se můžeme skutečně smířit. Během roku 2020 panovalo po několik týdnů na našich ulicích ticho. Dramatické a neklidné ticho, které nám ale dalo šanci zaslechnout volání těch nejzranitelnějších, běženců a naší těžce nemocné planety. Když mu budeme naslouchat, máme možnost se smířit s bližním, s těmi, kdo jsou odsunuti na okraj, se sebou samými a s Bohem, který nikdy nevyčerpá své nabízené milosrdenství.

Abychom *rostli*, je zapotřebí *se umět rozdělit*. Pro první křesťanské společenství bylo sdílení jedním ze zásadních prvků: „Obec věřících měla jedno srdce a jednu duši. Nikdo neřikal o ničem ze svého majetku, že je to jeho vlastní, ale měli všechno společné“ (Sk 4,32). Bůh nechce, aby ze zásob a zdrojů naší planety měli prospěch jen někteří. Ne, to Pán nechťel! Musíme se naučit dělit se, abychom společně rostli, aniž bychom kohokoli vyloučili. Pandemie nám připomněla, že jsme všichni na stejné lodi. Společné starosti a obavy nám znovu dokázaly, že nikdo se nezachrání sám. Abychom skutečně rostli, je třeba růst společně, dělit se o to, co máme, jako chlapec, který Ježíšovi

nabídl pět chlebů a dvě ryby... a ty vystačily pro pět tisíc osob (srov. Jan 6,1–15)!

Je třeba *zapojovat*, abychom *podporovali*. Tak se zachoval Ježíš vůči Samaritánce (srov. Jan 4,1–30). Přistoupil k ní, naslouchal, promluvil k jejímu srdci, aby ji pak dovedl k pravdě a učinil z ní hlasatelku radostné zvěsti: „Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Snad je to Mesiáš?“ (v. 29). Mnohdy nám odhodlání sloužit druhým brání v tom, abychom objevili jejich bohatství. Pokud chceme skutečně podporovat lidi, kterým nabízíme pomoc, je třeba je zapojit, aby se stali protagonisty svého osvobození. Pandemie nám připomněla, že je třeba být spoluzodpovědný a že pouze za přispění všech – i těch, kdo jsou často podceňováni – je možné se postavit krizi. Je třeba „najít odvahu a nabídnout příležitost, aby všichni mohli vnímat své povolání k novým formám přijetí, bratrství a solidarity (meditace na Svatopetrském náměstí, 27. března 2020).

Je nezbytné, abychom *spolupracovali*, a tak *budovali*. To doporučuje apoštol Pavel komunitě v Korintě: „Napomínám vás, bratři, jménem našeho Pána Ježíše Krista: Buďte všichni zajedno a ať nejsou mezi vámi roztržky. Stejně usuzujte a stejně smýšlejte“ (1 Kor 1,10). Budovat Boží království je společné úsilí všech křesťanů, proto je nezbytné se naučit spolupracovat, aniž bychom padli do pokušení žárlivosti, nesváru a rozdělení. V současném kontextu je třeba připomenout: „V tomto období není čas na egoismus, protože výzva, které čelíme, je společná nám všem a nedělá mezi lidmi rozdíl (*Poselství Urbi et Orbi*, 12. dubna 2020). Abychom chránili společný dům a stále více ho připodobňovali původnímu Božímu záměru, měli bychom usilovat o mezinárodní spolupráci, globální solidaritu a lokální snahy, aniž bychom kohokoli nechali stát stranou.

Rád bych uzavřel modlitbou, kterou nám nabízí příklad sv. Josefa, zvláště když byl nucen utéci do Egypta, aby zachránil Dítě.

Otče, svatému Josefu jsi svěřil to nejdražší, co jsi měl: malého Ježíše a jeho matku, aby je chránil před nebezpečím a výhružkami zlomyslníků.

Dopřej i nám, abychom zakoušeli jeho ochranu a pomoc. On prožil utrpení těch, kdo prchají pro nenávisť mocných. Dej, aby povzbudil

a ochránil všechny bratry a sestry, kteří v důsledku války, chudoby a dalších katastrof opouští svůj dům a svou zemi, aby se vydali na cestu jako uprchlíci do bezpečnějšího místa.

Pomoz jim na jeho přímluvu, aby měli sílu pokračovat, potěš je v jejich zármutku, dej jim odvalu ve zkouškách.

Těm, kteří je přijmou, dej alespoň trochu něhy tohoto moudrého a spravedlivého otce, který miloval Ježíše jako skutečného syna a podepřel Marii na cestě.

Vydělával chléb svými rukama, kéž se postará o ty, kterým život vzal všechno, a pomáhá jim nalézt důstojnou práci a poklidný domov.

Prosím tě o to skrze Ježíše Krista, tvého Syna, jehož sv. Josef zachránil na útěku do Egypta, a na přímluvu Panny Marie, kterou miloval jako věrný ženich podle tvé vůle.

Amen.

Dáno v Římě u Sv. Jana Lateránského dne 13. května 2020, v den památky P. Marie Fatimské

FRANTIŠEK